

Мероприятие

Посвященное Дню Матери

«Мады ном-æнусон»

Воспитатель Голоева М.К.

Уæ бонтæ хорз æмæ уыл хъæлдзæг бонтæ цæуæд нæ зынаргъ
ахуыргæнджытæ, ныййарджытæ, уазджытæ, хæлæрттæ.

Абон нæ бæрæгбон,
Абон нæ цины бон,
Абон ныййарæгæн
Арфæ кæнæм!

Мад! Хæрз цыбыр дзырд, фæлæ дзы æппæт дуне дæр бацаудзæн. Зæххыл
мадæй зынаргъдæр ничи ис. Мадæй хуыздæр ничи бамбардзæн сабийы
зæрдæйы рисс.

Мад! Уымæ баст сты нæ царды рæсугъддæр бонтæ, нæ зæрдæты
æхсызгондæр мысинагтæ. Кæд зæххыл нæй, фæлæ, уый буц даргæйæ, уымæн
ирон рæсугъд æгъдау дæтгæйæ, бамбарæн ис, цы у амонд. Тæхудиаг у уыцы
кæстæр, йæ хистæры буц дарын чи зоны æмæ афтæмæй адæмы æхсæнмæ рухс
цæсгомæй чи цæуы.

Æмдзæвгæ: «Мад дын куы ратдзæн йæ уд æмæ цæст».

Ехх уæдæ, удæн куыд ваййы æнцон,
Хур ныл куы скæсы дзæбæхæй.
Æмæ куыд хорз у, дæ уарзон бæлццон
Кæрты куы рхиза йæ бæхæй
Цæстытысыгæн цæй уромæн ис ?!
Зæрдæ куы рухс кæна иугæр
Мады фæндиагæй ма фенут низ
Мадæй уæ ма схыг уæд уæ иу дæр !
Судзгæ цæссыгтæй , мæ хуртæ, ут хызт
Макуы мын фенут зæрдæениз.
Иугæр ыстыр цинад риуы ныххызт,
Уый та æнустæм цæрдзæнис.
Иунаг цæстысыг дæр мастæн у фаг,

Директор

[Signature]

Исмаева С.А.

Нысан. Скьоладзауты зардаеты æвзарын кæнын æнакæрон уарзондзинад
ныййарæг мадмæ.

Поэзии, прозæ, сценкæтæ æмæ зарджыты руаджы æргом кæнын,
ныййарæг царды бындураваæрæг кæй у, уый.

Рæзын кæнын аив кæсыны хæрзхъæддзинад.

Æрмæг. Равдыст «Ныв кæнын мæ мады», хуыздæр сочиненитæ, Къостайы
мады сурæт, нывтæ.

Техникон фæрæзтæ: магнитофон, видеокамерæ.

Фæйнагыл æмбисæндтæ æмæ стыр лæгты хъуыдытæ мады тыххæй.

Урочы эпиграф

— Цы ис зæххыл зынаргъдæр мадæй?

— Мад!

Багъаты Таймураз.

Директор

[Handwritten signature]

Цроева С. А.

1 ам.

Абон махмæ ис диссаджы бæрæгбон — Мады бон. Ацы бæрæгбон нæ бæстæйы бæрæг кæнынц астæм хатт, æмæ афтæ куы зæгъæм, Мады бон нын уæлдай кадджындæр, намысджындæр у, зæгъгæ, уæд раст уыдзыстæм. Мад у дунейы хæзнатæн сæ тæккæ ахсджиагдæр æмæ зынаргъдæр.

2 ам.

Мады бон дунейы бæстæтæ раздæрæй нырма бæрæг кæнынц, фæлæ йын Уарæсейы дæр сæрмагонд бон кæй снывонд кодта нæ хицауад, Джеоргуыбайы майы фæстаг хуыцаубон, уымæй арфæйаг стæм. Уый у тынг зынаргъ бон, Мадæн йæ кад æмæ йæ намысы нысан æвдисæг.

3 ам.

Мад... Цымæ цавæр рæсугъд, зæрдæмæхъаргæ ныхæстæй ис радзурæн дæу тыххæй?

Мад у æнабайсысгæ суадон кæстæры хорзæхæн. Адæймаг уарзы йæ хойы дæр, йæ 'фсымæры дæр, фæлæ зын сахаты агуры, æххуысмæ дзуры йæ мадмæ. Уый къухбавнæлд, уый рæвдаугæ цæстæнгас никаимæ ис фæхæццæгæнæн.

Скъоладзау

Мадæн

Ныййарæг мад! Дæ кадæн зарæм,
Нæй аргъ дæ лæггæдтæн бæгуы.
Дæ аккаг уаз дзырдтæ нæ арæм,
Зæрдау дæ рухс сурæт лæууы, —
Æнустæм зæрдæты цæры...

(Æлборты Ефим)

Скъоладзау

Мад

Мин-мин фыдæбонны
Нæ басастой
Ныййарæджы.

Директор

Исмаева С.А.

Æвæццагæн ыл
Уымæн сарæзтой
Мин-мин зарæджы

(Чеджемты Геор)

Зарæг «Ныййарæгæй амонд».

4 ам.

Цымæ цас уарзондзинад, цас зæрдæйы рухс æмæ рæвдыд, цас фарн æмæ амонд балæвар кæнын фæфæнды ныййарæджы йæ хъæбулæн.

Хъæбул... Нæй, ницы ис дæуæй зынаргъдæр мадæн. Уый ратты хъæбулæн цард, æввæллайгæ йæ хъомыл кæны, йæ зæрдæмæ йæ фæлмæн æлхъивы, йæ цардæн ын бындур æвæры.

Цас æмæ цас æнæхуыссæг æхсæвтæ арвиты мад йæ хъæбулы хъомылгæнгæйæ, фæлæ уæддæр фæллад нæ зоны. Цас хъару йæм разыны, йæ сабийы зындзинадты сæрты ахизын куы бахъæуы, уæд. Ныййарæг мадæн йæ ном стыр дамгъæтæй фыссын хъæуы, уымæн æмæ царды мидаг мадæй зынаргъдæр нæй.

Ныййарæг

Ныййарæг, дæ уарзтæй нæй ницæуыл барæн,

Цæй диссаджы зæрдæ æрдз радта дæуæн!..

Дæ катæй, дæ цин дын æмхуызон æмбарæм;

Уæ макуы уа, макуы, дæ фарнæн мæлæн!

Дæ рæвдыд — æвдадзау, кæрон нæй дæ хæрзтæн,

Ды — цардæй йæ фидыц, йæ уды зæлдаг,

Йæ хур дæ, йæ тавæг нæ Райгуырæн бæстæн,

Ды амоныс махæн нæ соммæ фæндаг.

Дæ сæр ды куы 'руадзыс дæ базыл фæлладæй,

Ды сагъæс фæкæныс дæ цотыл уæддæр;

Мах — алкад сæрыстыр дæ намыс, дæ кадæй,

Директор

Исоева С.А.⁴

Æмæ нын æнусмæ рæсугъдæй фæцæр!

Джыккайты Верæ

Мадæн

Фæлмæн, ныййарæг мад, дæ хъæбыс.

Фæлмæн — дæ цæстыты æнгас.

Фæлмæн мын адджын ба ныккæныс,

Фæлмæн — дæ базырджын ныхас.

Фæлмæн дæ адджын ба, дæ хъæбыс,

Ныййарæг, цас дæ уарзын, цас.

Ныр МА мын сонт саби æнхъæлыс,

Мæ уд дæ фæхъхъау фæуа, уас.

Хæларæй бадардтай мын де 'хсыр,

Хæлар дæ урс къухты фæллоу.

* * *

Кæддæр æз, чи зоны, рæдыдтæн,

Нæ йын æххæст кодтон йæ дзырд.

Мæ къæхтыл дæр нæма лæууыдтæн,

Уæддæр мæ уæлхъус мад лæууыд.

Мæ фыццаг къæхдзæфтæ нымадта,

Йæ хъарм æхсырæй схаста мæн.

Цымæ йын уыйбæрц тых цы радта,

Æмæ æдзухдæр уа фæлмæн?

Директор

Цусева С.А. 5

— Ахуыргæнæг дзуры легендæ «Мады зæрдæ».

— Скъоладзау Диамбегты Аслæнбеджы æмдзæвгæйæ дарддæр дзуры йæ хъуыдытæ:

Макуы дæ ферох уæд мадæн йæ къухтæ

Артау куы батавынц уазалы дæу.

Мад дæ æлвасы йæ риумæ æдзухдæр,

Мадæн йæ зæрдæ дæуæн у рæдау.

Ма бафхæр мады, дæ мастæй фæкæудзæн,

Ма амар мады зæрдæйы дæхи.

4 ам.

Ныййарæг мад! Цас фыдæбæттæ бавзарыс, цас æнæхуыссæг æхсæвтæ арвитыс! Фæлæ æппæтæн дæр быхсыс, уымæн æмæ хъæбул адджын у. Чи схæссид сывæллон, чи бафæразид ахæм зындзинæдтæн, сывæллон адджын куы нæ уайд, уæд?

5 ам.

Ныййарæг мад, макуы фæцудæд дæ кад, макуы басæттæнт дæ хъару æмæ ныфс. Зон, дæуæн дæ хæс ничи бафиддзæн, уымæн æмæ уый тынг зын у.

Тогойты-Цæболты Любæ

Ныййарæг мад

Ныййарæг мад, дæ рæвдыдæй

Нæдæн æз никуы цух.

Дæ бафхæрдыл æнæвгъауæй

Ныккалдзынæн мæ туг.

Ныййарæгæн йæ фæлмæн къух

Хъæдгæмттæ дæр ныхасы.

Хæрзты хæрзтæн сæ хуыздæр дæр

Куы ницы у йæ разы.

Ныййарæгæн йæ фæндиаг

Кæддæриддæр уæд фырт.

Директор

Исоева. С.А

Фырт та фыдæн, ныййарæгæн

Йæ фæстæ уæд йæ цырт.

5 ам.

Цалынмæ хохы дур тула, быдыры цалх зила, цалынмæ æхсæвыгон мæй æрттива, боныгон — хуры цæст, уæдмæ дис кæндзыстæм мады фæлмæн зæрдæйыл, йæ æвидигæ радаудзинад æмæ фæразондзинадыл.

1 ам.

Зынаргъ хотæ æмæ æфсымæртæ!

Уæ зæрдыл бадарут: Джеоргуыбайы фæстаг хуыцаубон у нæ Мадаелты бон, цард нын чи радта, буцæй нæ чи хъомыл кæны æмæ сын мах дæр хъуамæ уæм фæлмæн æмæ уарзæгой хъæбултæ.

2 ам.

Нæ зынаргъ мадаелтæ! Уæ бæрæгбоны уын нæ сæртæй ныллæг кувæм! Царут æмæ зæрдæрухс ут уæ цотæй. Сæ хуртæ уæ тавæнт æнустæм. Цæстæй нын макуы фæцудут, къахæй макуы фæллайут, уæ кад нын бæрзонд уæд!

ÆМБИСÆНДТÆ

Мады бæллиц — цоты хур.

Мады зæрдæ зонаг у.

Мады ад — ныфсдæттæг, мады уарзт — тыхдæттæг.

Мады зæрдæ — хуры фарс.

Мады фыдæбон ничима бафыста.

Директор

Цыбаева С.А. 12.

6 ам.

Мад... Ды дæ адæймагæн æнæхъæн Дуне, æппæтæй адджындæр. Цардмæ уарзондзинадæй ды æфсадыс адæймаджы. Уымæн дыл зарынц Ирыстоны хуыздæр зарæггæнджытæ дæр сæ хуыздæр зарджытæ.

Зарæг «Мад»

1 ам.

Ныййарæг мад, цæй диссаг дæ, цæ! Ныййарæг... Цас сæрæндзинад ис ацы дзырды. Ныййарæг суæвын стыр амонд у, хъæбул схъомыл кæнын та ноджы стырдар кад. Цы уайд Дуне æнæ мад?

2 ам.

Ныййарæг ивддзаг никæимæ кæны, уый у иунæг. Стыр Хуыцау мадæн радты фæлмæндзинад æмæ уыдон цыфæнды кары куы уой, уæддæр ын баззайынц сывæллæттæй.

Ахуыргæнæг

Уый афтæ кæй у, уый фæдыл æрхæсдзынæн таурагъ.

Дыууæ хойы уыди. Сæ иуæн цот рацыди, иннæ та уыд æнæзæнæг. Зæнæгджын хо æнæзæнæгæн йæ лæппутæй иуы гыццылæй радта. Акодта йæ æнæзæнæг хо лæппуйы йæхимæ æмæ цардысты. Тынг хорз æй рæвдыдта, ницы хъуаг уыд. Уæд иуахæмы лæппуйы æцæг мад йæ хомæ фæцыд, бабæрæг сæ кæнон, зæгъгæ. Куы сæ бабæрæг кодта, стæй фæстæмæ куы здæхт, уæд æнæзæнæг хо лæппуимæ йæ хойы рафæндараст кодта. Сывæллоны къухтыл дыууæрдыхæй хæцыдысты. Куы фæхицæн сты дыууæ хойы, æмæ лæппу фæстæмæ куы цыд йæ мады хоимæ, уæд æм афтæ дзуры:

— Уыцы усы къух цы хъарм уыди.

Æмæ уæд æнæзæнæг хо загъта лæппуйæн:

— Уый дæ мад у, дæ мад, ауай йæ фæдыл.

Æмæ уæдæй фæстæмæ лæппу йæхи мадимæ хъомыл кæнын байдыдта Ацы æмбисонд расту.

Цы фæнды хорз цæстæй дæр кæс сывæллонмæ, уæддæр мады хъарм, мады уарзтæн байвæн æмæ балхæнæн нæй.

Директор

Цусево С.А.

Сценка

Мад... уымæ баст сты нæ царды рæсугьддæр бонтæ, нæ зæрдæты æхсызгондæр мысинагтæ.

3 ам.

Мад... хъæбулы уды рухс. Нæ фидауы хæдзар æнæ дæуæй. Цæмæн афтæ афтид ваййы? Зæрдæ банкъуысы, ауазал ваййы. Мады зæрдæ цы æмæ цы арфæ ракаены, уымæй сыгъдæгдæр, райдзастдæр никайы зæрдæ зæгъдзæн адæймагæн.

4 ам.

Мады фаг хорздзинаедтæ ацы зæххыл нæй, фæлæ уый буц даргæйæ, уымæн рæсугъд ирон æгъдæуттæ дæтгæйæ, бамбарæн ис, цы у амонд.

Мады сурæтыл бирæ фыссынц нæ фысджытæ. Мады кадыл зарынц зарджытæ.

Ахуыргæнæг

Скъоладзауты сочиненитæ.

5 ам.

Мад... Диссаг у æвæдза. Бинонты рæвдауæг, сæ ныфсы мæсыг, бæркадкъух æмæ цæстуарзон æфсин, къонайы фарн, хъомылгæнæг сылгоймагæн йæ фыдæбонæн аргъ кæнын иунæг бон нæ хъæуы, фæлæ алы бон дæр.

6 ам.

Нæ фыдæлтæ царддæттæг зæхх мад хуыдтой. Æвæццагæн, мад кæмæн нæ уыд, уыдон ыл сæвæрдтой уыцы ном. Зæхх сæ йæ хъармæй æндæвта, лæвар сын кодта йæ фарнæй æмæ сæм зæрондæй — ногæй касти мады рæвдыд!

Зарæг

Скъоладзаутæ

Кæд ис...

Кæд ис сыгъзæрин зæрдæ царды,

Директор

Исаева С.А.

Уæд уый — Ныййарæг.

Кæд ис табуйаг ном нæ арды,

Уæд уый — Ныййарæг.

Кæд фарн ис хуры тынты рухсмæ,

Уæд уый — Ныййарæг.

Кæд уарзт ис Бобронау æнусмæ,

Уæд уый — Ныййарæг.

Кæд ис рæсугъддзинад кадæг,

Уæд уый — Ныййарæг.

Кæд ис уæлтæмæнады сатæг,

Уæд уый — Ныййарæг.

Кæд исчи сонт рæдыдæн бары,

Уæд уый — Ныййарæг.

Кæд исчи сау зынтæ æмбары,

Уæд уый — Ныййарæг.

Кæд исчи цæстытыл фæуайы,

Уæд уый — Ныййарæг.

Кæд исчи тынг нæ цинæй райы,

Уæд уый — Ныййарæг.

Кæд исчи фæкæны рисгæ,

Уæд уый — Ныййарæг.

Кæд ис Хуыцау дунейыл искæм,

Уæд уый — Ныййарæг.

Директор

Цуева С.А.

Ахуыргæнæг

«Ныййарæгæй амонд, цæй диссаг дæ, цæй...» Ныййарæджы амондæй æнахай фæци Ирыстоны уарзон хъæбул Хетæгкаты Къоста. Тынг арæх мысыд йæ мады. Йæ иу æмдзæвгæ афтæ зæгъы:

Тæхудиаг, буц хъæбулæй

Йæ уалдзæджы царды хурæй

Чи бафсæст йæ мады хъæбысы.

Йæ сабибонтæй уын радзурдзынæн иу хабар. Къоста арæх цыд йæ 'мбæлттимæ саунамыгдзуан фæскъахырмæ. Уæд ыл цыдаид авд азы бæрц. Иу бон та иунагæй ацыд фæскъахырмæ. Айдзаг кодта йæ чыргæд саунамыгæй æмæ йæ фæндаг ракодта уæлмæрдтыл. Йæ зæрдæ тынг суынгæг æмæ бирæ фæкуыдта. Уæд хур тынг æрæндавта æмæ Къоста кæуыnfæлладæй йæ мады гыццыл обауыл æрфынæй. Фыны дын æм йæ мад куы 'рбацæуид. Ныхъхъæбыс æй кодта æмæ кæуын хъæлæсæй дзырдта:

— Ды ма хъæбул дæ, ма хъæбул. Дæ дзидзийы хъуыртт дын карз удхæссæг дæ хъуырай фелвæста, мæн аххос бæргæ нæ уыди. Хъæбул, хъæбул фæкодтон, фæлæ дæ ницыуал федтон.

Скауы мад æмæ та ногæй ныхъхъæбыс кæны Къостайы. Уалынмæ мад йæ лæппуйы ныттылдта:

— Райхъал у, ма хъæбул, хæцаг калм дæм фæбыры.

Æмæ Къоста фехъал ис, уæдæ цы уыдаид. Æмæ дын æцагдæр йæ цуры калм куы ауынид. Зæххæй фестæди цæрдæг, калм уый куы федта, уæд иуварс алæсти. Æвæдза мадæн йæ ингæнæй дæр йæ хъæбулмæ хъармы тавц цæуы...

1 ам.

О, макуы амæлай ныййарæг мад, æнæ дæуæй а зæххыл цæрæн дæр нæй. Ахъуыды кæнгæйæ, мады зæрдæ хуримæ абæрæн ис. Хур нæ тавы йæ хъарм тынтæй, мад та нын дæтты цард æмæ нæ йæ фæлмæн узæлдæй рæвдауы.

2 ам.

Нæ фæхуыссы æхсæв, нæ фæбады бон, цалынмæ йæ хъæбултыл йæ цæст нæ ахæссы, йæ фæлмæн армæй сын сæ рустæ нæ адауы.

Директор

Исмаева С.А.

Сценка

Скъоладзау

Зарæг

Ныййарæг мад!
Фæллад уадзынмæ нæ —
Рынчынмæ дæр
Куыд никуы равдæлд дæу
Дæ зæнæджы мæт,
Сагъæстæ, хъуыдытæй.
Рынчын та-иу куыд нæ кодтай,
Фæлæ
Йæ равдисыны бар
Нæ лæвæрдтой дæуæн
Ныййарæджы барн,
Уарзт æмæ егъау ныфс.
О, уыдæттæ дын чи
Бамбардзæн, чи?!
Дæхи тыхст удæй дарддæр.
Кæниккой амæлæтмæ хъуамæ
Дæ сабитæ
Дæ къæхты бынтæм пъатæ.

(Касаты Б.)

3 ам.

Никацы хæзнаймæ ис абарæн ныййарæг мадæн. Уымæн аргъ нæй. Никуы йын ничи бафыста йæ фыдæбæттæ, фæлæ уыцы хъæбулæн йæ цæрæнбон бирæ, мады фæллайттæ бафидынмæ чи тырны.

Ахуыргæнæг

О, уый афтæ у. Фæлæ хъыгагæн, иуæй-иутæ фаг аргъ нæ кæнынц ныййарæгæн, йæ бирæ фыдæбæттæ йын ферох кæнынц, мады кадджын ном сæ сæ къæхты бын ныссæндынц.

Директор

Исц

Исцова С.А.

Стыр лөгты хъуыдытæ мады тыхæй.

Хъæбулæн мады къухтæй фæлмæндæр «баз» нæй.

В. Гюго.

Мах царæнбонты дæр кад æмæ намыс кæндзыстæм уыцы
сылгоймагæн, кæцыйæн йæ ном хонæм — Мад.

М. Джалиль.

Мад хъæбулæн у йæ тæккæ хай æмæ алкæддæр арф æвæрд у йæ
зæрдæйы.

У. Теккерей.

Æппæт хуыздæр мад уый у, æмæ йæ цотæн сæ фыд куы амæлы, уæд
сын мад æмæ фыды бæсты дæр чи свæййы.

И.В. Гете.

Дунейы фарн мадыл æнцайы. Æнæ хурæй дидинджытæ баруайынц,
æмæ уарзтæй амонд ссарæн нæй, æнæ ныййарæг мадæй нæй поэт æмæ
хъæбатыр дæр!

М. Горький.

Нацийы фидæн мадæлтæй аразгæ у.

О. Бальзак.

Мад адæймагæн лæвар кæны цард, æнусмæ у йæ хъахъхъæнæг.

Э. Коттон.

Директор

Усова С.А.